

Maturitná skúška 2012

**Správa
o výsledkoch externej časti a písomnej formy
internej časti
maturitnej skúšky**

z francúzskeho jazyka úroveň B1

PhDr. Agnesa Fanová
Mgr. Zuzana Juščáková, PhD.

Bratislava 2012

Použité skratky a pojmy

NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
MS	maturitná skúška
AJ	anglický jazyk
EČ	externá časť (maturitnej skúšky)
IČ	interná časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	písomná forma internej časti
ÚFIČ	ústna forma internej časti
SOŠ	stredná odborná škola
GYM	gymnázium
BA	Bratislavský (kraj)
BB	Banskobystrický (kraj)
KE	Košický (kraj)
NR	Nitriansky (kraj)
PO	Prešovský (kraj)
TN	Trenčiansky (kraj)
TT	Trnavský (kraj)
ZA	Žilinský (kraj)
P	percentuálny podiel žiakov
N	veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
np	národný priemer
Sig.	signifikancia, štatistická významnosť
<i>P.Bis.</i>	Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
r	korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre

Obsah

Úvod	4
1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1	5
2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1	7
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1	16
3. 1 Počúvanie s porozumením.....	16
3. 2 Gramatika	18
3. 3 Čítanie s porozumením.....	20
4 Vyhodnotenie PFIČ z francúzskeho jazyka úroveň B1	22
Záver.....	23
Použitá literatúra	25

Úvod

Predkladaná správa si kladie za cieľ zhodnotiť výsledky práce testovaného súboru maturantov vo francúzskom jazyku na úrovni B1 v školskom roku 2011/2012. Zisťuje tiež príčiny, ktoré viedli k rozdielom medzi predpokladmi tvorcov testu a konkrétnymi štatistickými výsledkami. Má pomôcť v príprave žiakov na externú časť maturitnej skúšky (EČ MS) 2013, a preto ju odporúčame do pozornosti všetkých pedagógov pôsobiacich v tomto predmete.

Správa pozostáva zo štyroch kapitol. **Prvá** sa zaoberá všeobecnou charakteristikou a štruktúrou testu B1. V **druhej** kapitole sú sústredené dôležité štatistické údaje o testovaných žiakoch, ako aj o ich celkových výsledkoch. **Tretia** kapitola je zameraná na jednotlivé časti testu a na položky, ktoré svojimi parametrami predstavovali pre žiakov danej úrovne veľký problém. Predmetom **štvrtej** kapitoly je písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS). Jej obsahom je všeobecné posúdenie písomnej produkcie žiakov na úrovni B1.

1 Charakteristika testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

Úlohou EČ MS z cudzieho jazyka je overiť komunikačné a gramatické kompetencie žiakov v závere ich stredoškolských štúdií na celonárodnej úrovni. Jednotné kritériá testu umožnia spoľahlivo porovnať výsledky celého súboru maturantov zodpovedajúcej úrovne, čo má veľký význam, pretože dosiahnuté výsledky žiakov poskytujú vyučujúcim na jednotlivých stredných školách užitočný obraz o stave ich predmetu. Z hodnotenia EČ MS tiež vyplynie, ktorým praktickým zručnostiam a schopnostiam učiacich treba venovať viac pozornosti.

Test z francúzskeho jazyka na úrovni B1 sa uskutočnil 14. marca 2012 podľa Vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318/2008 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení vyhlášky č. 209/2011 Z. z.. Podľa novely nastala v II. časti pod názvom Podrobnosti o spôsobe konania EČ MS a PFIČ MS v 1. bode zmena umožňujúca žiakom stredných odborných škôl (SOŠ) a konzervatórií maturovať z cudzieho jazyka ako povinného predmetu na úrovni B1 Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Test pozostáva zo **60 položiek** rôznej obťažnosti. **Veľmi ľahké** položky sú do 10 % obťažnosti, **ľahké** do 20 %, **stredne obťažné** sú v rozmedzí 20,1 % – 80 % obťažnosti, **veľmi obťažné** sú od 80,1 % – 90 % a **extrémne obťažné** od 90,1 % – 100 %. Podľa objednávky v teste B1 prevažujú stredne obťažné úlohy.

Veľmi ľahké a ľahké úlohy sú zamerané na jednoduché myšlienkové operácie, napríklad triedenie a priradovanie informácií, ale aj jednoduchá aplikácia. Stredne obťažné úlohy využívajú zložitejšie myšlienkové postupy, ako sú indukcia, dedukcia, analýza, syntéza, hodnotenie a overovanie. Veľmi obťažné úlohy si vyžadujú tvorivý prístup, zložitejšiu aplikáciu a riešenie problémových situácií. Všetkými spomínanými úlohami sa testujú komunikačné kompetencie, ako sú počúvanie a čítanie s porozumením, ale aj lingvistická kompetencia, t.j. schopnosť pochopiť funkciu jazykových prostriedkov a prakticky ich použiť. Niekedy sa úlohy so strednou obťažnosťou a veľmi obťažné úlohy žiakom javia ako extrémne obťažné, ale tieto sa vôbec neobjednávajú.

Jednoduchšie myšlienkové operácie sa uplatňujú najmä v **úlohách s výberom odpovede** (ÚVO), zložitejšie predovšetkým v **úlohách s krátkou odpoveďou** (ÚKO). Prvé sú neproduktívne, druhé sú produktívne. Ich zastúpenie v troch častiach testu B1 je nasledovné:

V prvej časti, ktorou je **Počúvanie s porozumením** a ktorá obsahuje 20 položiek, je 13 úloh neproduktívnych a 7 produktívnych. Druhou časťou je **Jazyk a jeho používanie**, kde z 20 položiek je pomer neproduktívnych a produktívnych úloh 10 : 10. Tretia časť **Čítanie**

s porozumením pozostáva z 20 položiek, z ktorých 13 je neproduktívnych a 7 produktívnych.

Test ako obvykle bol administrovaný v dvoch variantoch s kódmi č. 9114 a č. 9213, ktoré sa líšili poradím položiek.

Na vypracovanie úloh z časti Počúvanie s porozumením majú žiaci 30 minút, na Jazyk a jeho používanie (inými slovami na gramatiku a lexiku) majú 25 minút a na Čítanie s porozumením 45 minút. Ciele testovania kompetencií žiakov a zodpovedajúcich vedomostí z jazykových prostriedkov sú obsiahnuté v dokumente NÚCEM **Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre Maturitu 2012**, ktorý je spoločný pre všetky cudzie jazyky danej úrovne. Z neho vychádzajú tvorcovia testov pri stanovovaní rozsahu jednotlivých textov, ich zdrojov a tematických okruhov, ako aj pri zameraní a typoch úloh.

Ďalšími dokumentmi, ktorými sa riadia tvorcovia testov pri zostavovaní testu B1, sú: **Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky** (v preklade Š. Franeka, 2006), ďalej dokumentom ŠPÚ **Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka úroveň B1**, ako aj **Špecifikácia predmetu zmluvy pre francúzsky jazyk, Spoločný dizajn testov pre úroveň B1** a **Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka**, ktoré sú internými materiálmi NÚCEM.

Spolu s testom a kľúčom správnych odpovedí tvorcovia vypracúvajú príslušnú špecifikačnú tabuľku, do ktorej zaznamenávajú povahu jednotlivých položiek. Pri hodnotení výsledkov testu porovnávajú údaje z nej s výstupmi zo štatistického spracovania testu a zisťujú, nakoľko boli ich hodnotenia položiek i samotné meranie správne a čo spôsobilo prípadné odchýlky od očakávaných výsledkov.

Štruktúra testu externej časti maturitnej skúšky (EČ MS) i písomná forma internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) prispievajú ku komplexnejšiemu posúdeniu jazykových kompetencií maturantov na danej úrovni. Ostáva ústna forma internej časti maturitnej skúšky (ÚFIČ MS), ktorá je zameraná na rôzne aktivity ústnej interakcie, a ktorej hodnotenie je v kompetencii škôl.

2 Výsledky testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

V školskom roku 2011/2012 test z francúzskeho jazyka úrovne B1 písalo 78 žiakov. Podľa novelizovanej Vyhlášky č. 318 MŠ SR z roku 2008, citovanej v predchádzajúcej kapitole, môžu maturovať z cudzieho jazyka na úrovni B1 žiaci SOŠ a konzervatórií, prípadne aj žiaci gymnázií, ktorí si zvolia ďalší cudzí jazyk ako voliteľný alebo dobrovoľný maturitný predmet. Gymnazisti vo všeobecnosti zas maturujú z cudzieho jazyka ako povinného predmetu na úrovni B2. Touto zmenou sa oproti vlaňajšku počet žiakov, ktorí absolvovali EČ MS z francúzskeho jazyka na úrovni B1, znížil takmer o polovicu. V teste dosiahli úspešnosť 32,2 %. Výsledok napovedá, že sa potvrdil stav z minulého školského roku, keď žiaci SOŠ získali v teste B1 z francúzskeho jazyka iba 31 % úspešnosti v porovnaní s 50 % úspešnosťou žiakov gymnázií. V tohtoročnom teste žiaci najlepšie zvládli čítanie s porozumením, v ktorom dosiahli priemer 38,7 %, najhoršie dopadlo počúvanie s porozumením s priemernou úspešnosťou 25,8 %. V gramatike získali priemer úspešnosti 32,1 %. Najvyššiu úspešnosť 70 % v riešení testu dosiahol jeden žiak, najnižšiu úspešnosť 10 % tiež jeden žiak.

Údaj „Cronbachovo alfa“ je kritériom reliability, t.j. spoľahlivosti merania testu. Jeho konečná hodnota je dostatočne vysoká, čo svedčí o veľmi slušnej spoľahlivosti psychometrického nástroja.

Tab. 1 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 - prvotné psychometrické charakteristiky testu

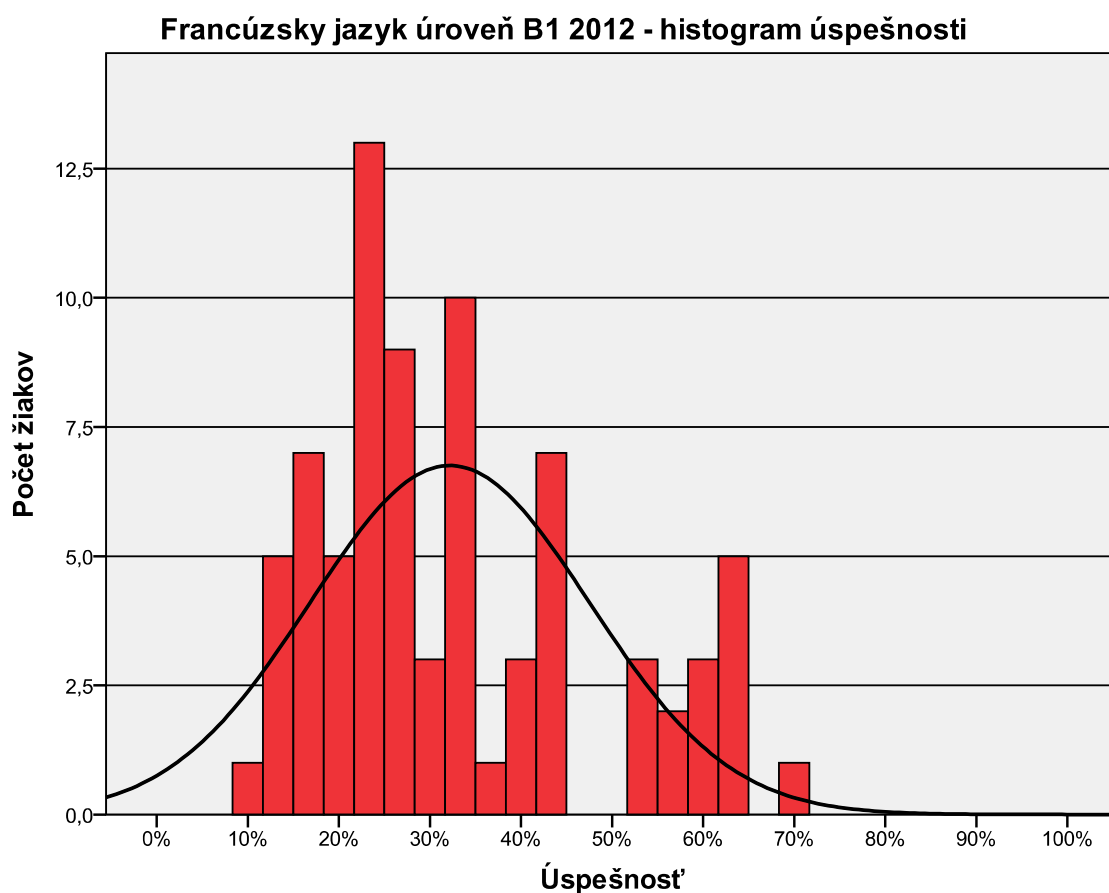
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	78	78	78	78
Maximum	50,0	85,0	80,0	70,0
Minimum	5,0	5,0	0,0	10,0
Priemer	25,8	32,1	38,7	32,2
Štandardná odchýlka	13,4	18,4	19,9	15,4
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	0,0	0,0	0,0	2,1
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	52,0	68,1	77,7	62,3
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	1,5	2,1	2,3	1,7
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	22,9	28,0	34,2	28,8
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	28,8	36,1	43,1	35,6
Cronbachovo alfa	0,572	0,784	0,766	0,885
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	8,7	8,5	9,6	5,2
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	17,1	16,7	18,9	10,2

Na nasledujúcom grafe (Obr. 1) vidíme histogram úspešnosti posunutý doľava, čo naznačuje vyššiu náročnosť testu pre žiakov daného súboru. Vzhľadom na malý počet žiakov histogram úspešnosti, ako aj ďalšie grafy znázorňujúce úspešnosť testovaného súboru v počúvaní, v gramatike a v čítaní pôsobia neusporiadaným dojmom v porovnaní s grafmi omnoho početnejšieho súboru.

Najnižšia úspešnosť v počúvaní sa odráža vo výraznom posunutí grafu vľavo.

Na grafe znázorňujúcom gramatiku vidieť členenie súboru žiakov na dve skupiny. Pre prvú skupinu s výrazne početnejším zastúpením žiakov bola gramatika veľmi obťažná. V druhej skupine vidieť vyššiu úspešnosť u malého počtu žiakov.

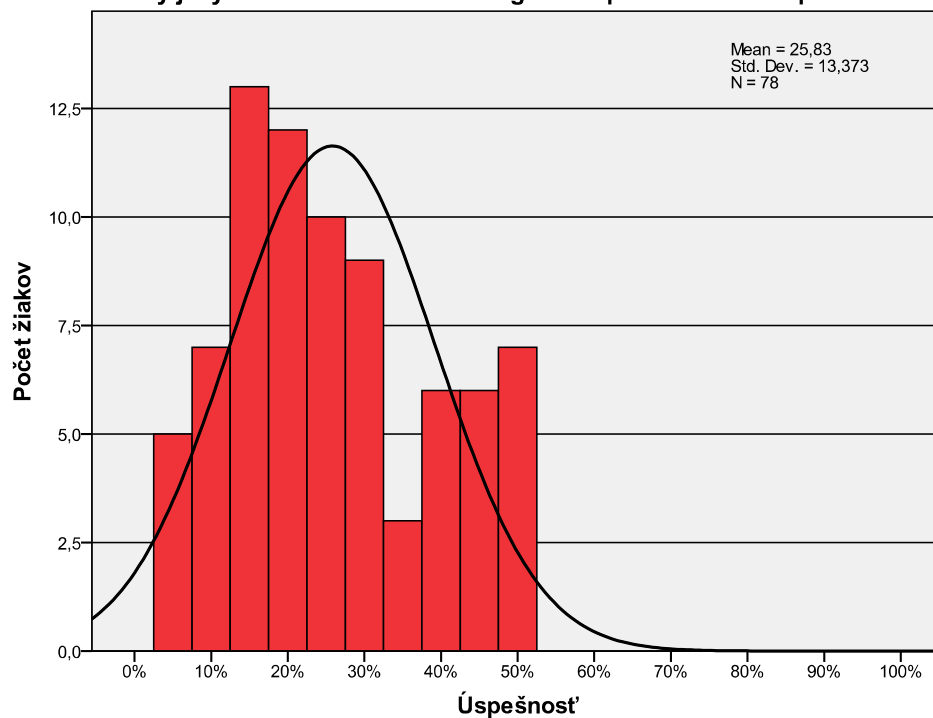
Čítanie, ktoré spomedzi troch častí testu zvládli žiaci najlepšie, má rozloženie úspešností rovnomernejšie, ako je tomu v počúvaní a v gramatike.

Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti

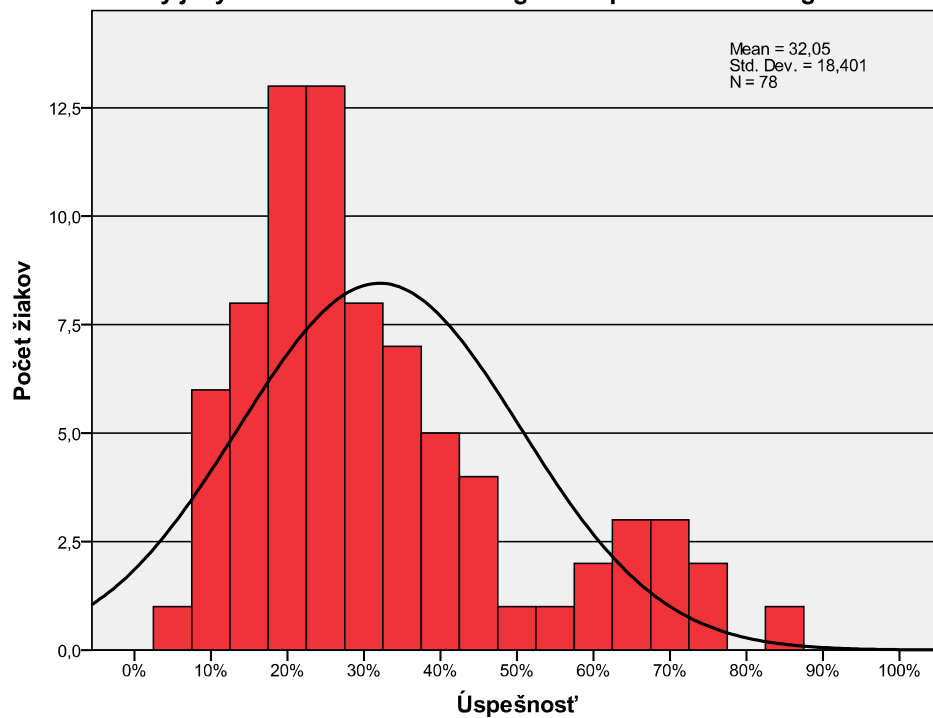

Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 - histogram úspešnosti v časti počúvanie

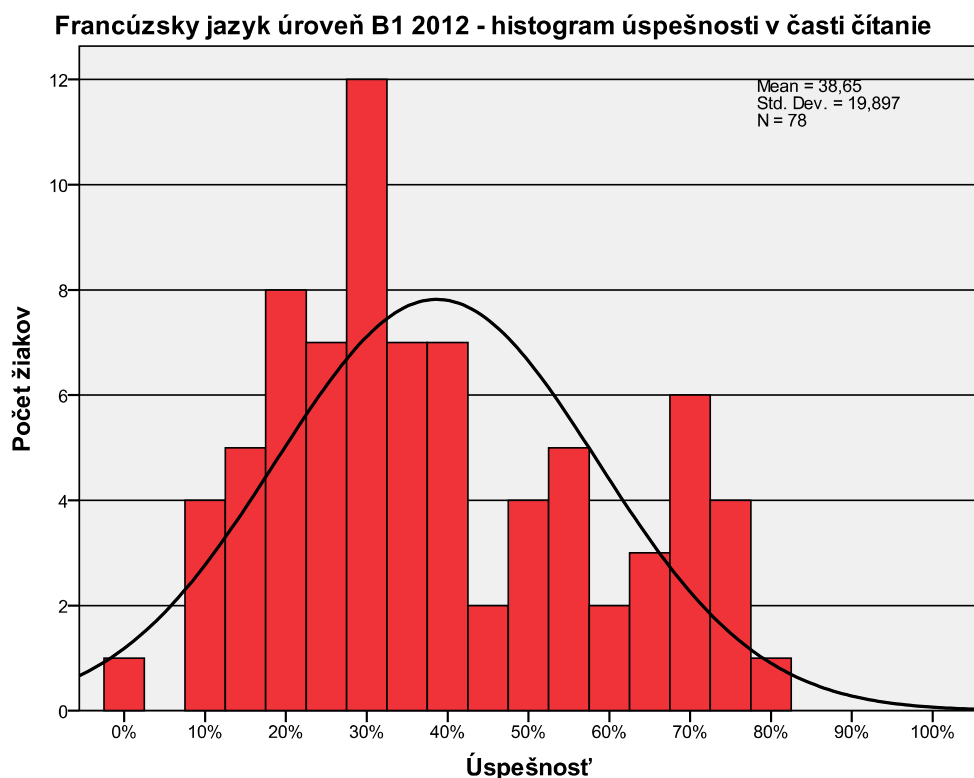

Obr. 2 Histogram úspešnosti v časti počúvanie

Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 - histogram úspešnosti v časti gramatika

Obr. 3 Histogram úspešnosti v časti gramatika

Obr. 4 Histogram úspešnosti v časti čítanie

Rozloženie žiakov podľa prepojenia úspešnosti a percentilu v nasledujúcej tabuľke opäť potvrdzuje, že testovania sa zúčastnili dve skupiny žiakov: jedna veľmi slabá, ale početnejšia, a druhá menšia skupina, ktorá bola výkonnejšia. Až 47 žiakov skončilo pod prahom úspešnosti (33 %), čo predstavuje 60 % testovaného súboru.

Tab. 2 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 - prepojenie úspešnosti a percentilu

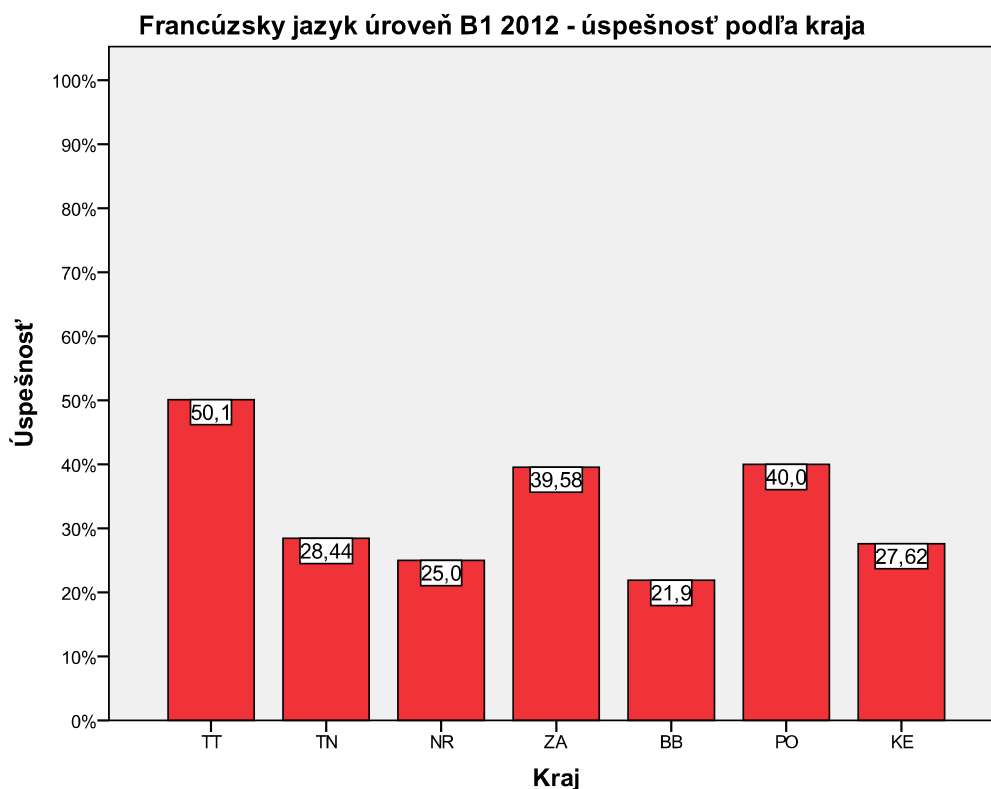
	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	10,0	,0	1
2	11,7	1,3	1
3	13,3	2,6	4
4	15,0	7,7	2
5	16,7	10,3	5
6	18,3	16,7	1
7	20,0	17,9	4
8	21,7	23,1	6
9	23,3	30,8	7
10	25,0	39,7	6
11	26,7	47,4	3
12	30,0	51,3	3
13	31,7	55,1	4

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
14	33,3	60,3	6
15	36,7	67,9	1
16	38,3	69,2	2
17	40,0	71,8	1
18	41,7	73,1	3
19	43,3	76,9	4
20	53,3	82,1	3
21	55,0	85,9	1
22	56,7	87,2	1
23	58,3	88,5	2
24	60,0	91,0	1
25	61,7	92,3	2
26	63,3	94,9	3
27	70,0	98,7	1

Vychádzajúc z počtov žiakov podľa krajov, porovnávať ich úspešnosť sa dá len v prípade Trnavského a Banskobystrického kraja. Z tohto porovnávania vychádza lepšie Trnavský kraj.

Tab. 3 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 – úspešnosť podľa kraja

Kraj	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
TT	16	50,1	3,5
TN	32	28,4	2,4
NR	4	25,0	1,0
ZA	4	39,6	2,4
BB	14	21,9	1,6
PO	1	40,0	.
KE	7	27,6	5,7
Spolu	78	32,2	1,7

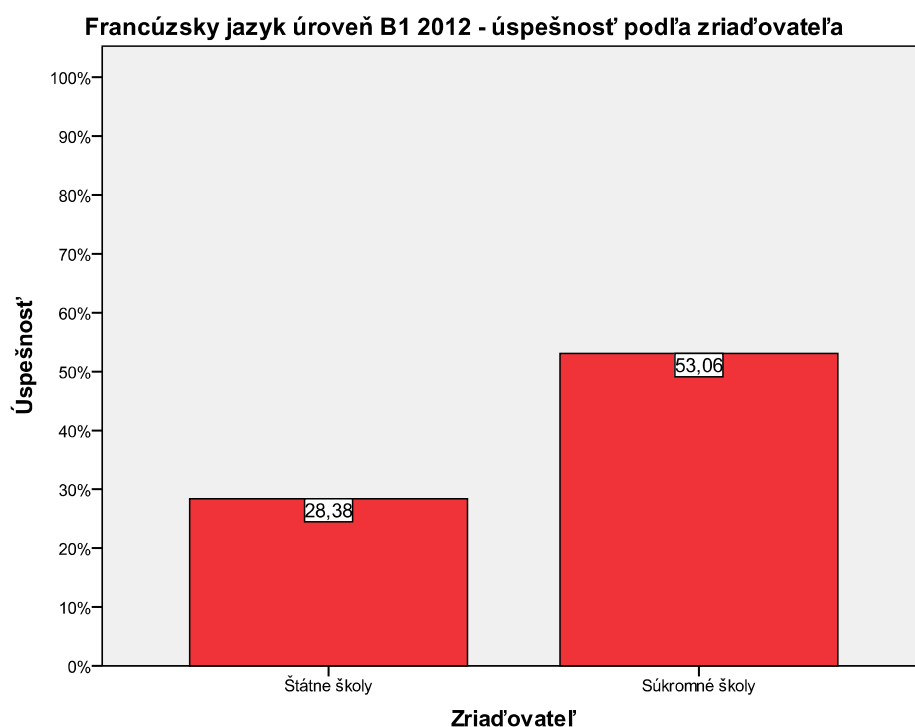
Obr. 5 Úspešnosť podľa kraja

Porovnávať percentuálnu úspešnosť škôl podľa zriaďovateľov nie je možné pre veľké rozdiely v počtoch žiakov. Kým v štátnych školách sa z testovaného súboru vzdelávalo 66 žiakov, v súkromných školách iba 12 žiakov, čiže menej ako pätina. Faktom zostáva, že žiaci

štátnych škôl úspešnosťou 28,4 % mierne zaostali za národným priemerom, ktorý bol najslabší spomedzi testovaných cudzích jazykov.

Tab.4 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 - úspešnosť podľa zriaďovateľa

Zriaďovateľ	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
Štátne školy	66	28,4	1,4
Súkromné školy	12	53,1	4,8
Spolu	78	32,2	1,7

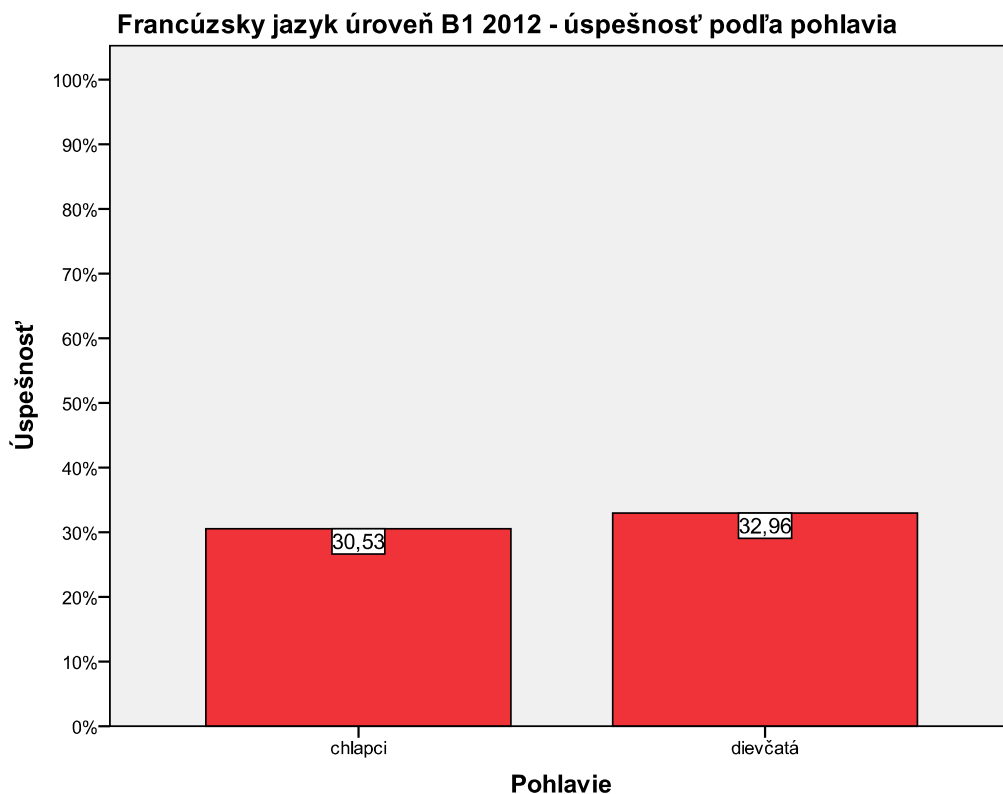

Obr. 6 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Testovaný súbor pozostával z 25 chlapcov a 53 dievčat. Podľa tabuľky dievčatá mali výraznú prevahu v počte a menšiu v úspešnosti.

Tab. 5 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 – úspešnosť podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
chlapci	25	30,5	3,0
dievčatá	53	33,0	2,1
Spolu	78	32,2	1,8

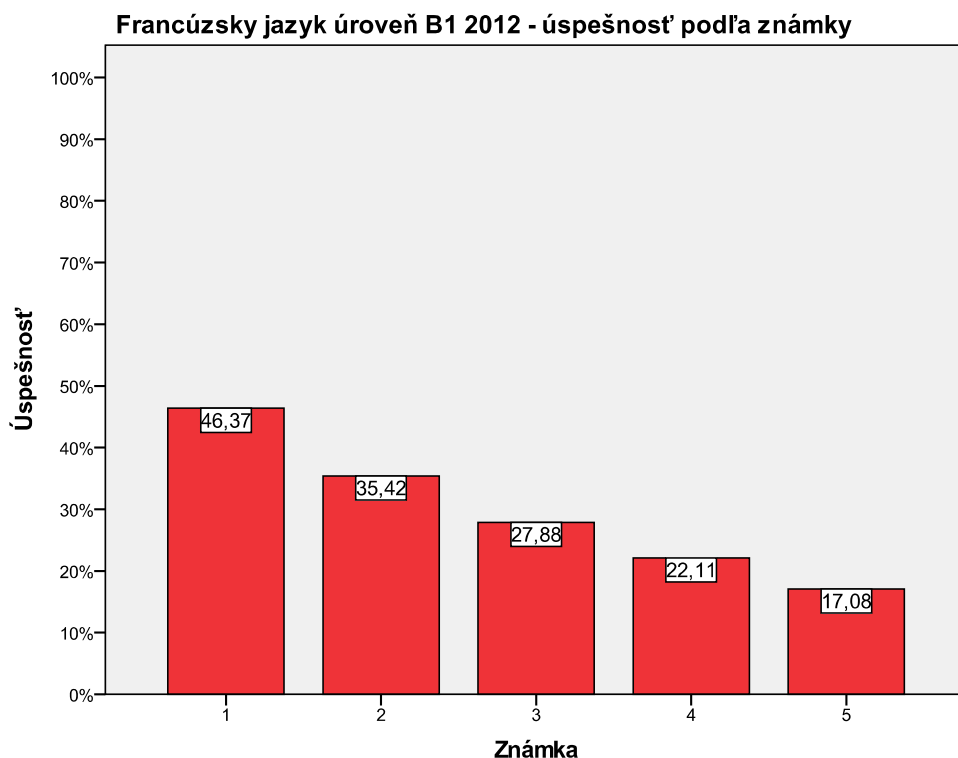
Obr. 7 Úspešnosť podľa pohlavia

Na polročnom vysvedčení šk. roku 2011/2012 žiaci SOŠ testovaného súboru dosiahli nasledovné známky z francúzskeho jazyka: 17 jednotiek, 20 dvojok, 22 trojok a 15 štvoriek a 4 päťky. Ich priemer známok z tohto predmetu bol 2,60.

Pri porovnávaní výsledkov výkonnosti týchto žiakov v teste vidíme, že jednotkári ho zvládli na 46,37 %, dvojkári na 35,42 %, trojkári na 27,88 %, štvorkári na 22,11 % a päťkári na 17,08.

Tab. 6 Francúzsky jazyk úroveň B1 2011 – úspešnosť podľa známky

Známka	N	Priemer	Štd. chyba priemeru
1	17	46,4	3,2
2	20	35,4	3,0
3	22	27,9	3,2
4	15	22,1	1,9
5	4	17,1	1,7
Spolu	78	32,2	1,7

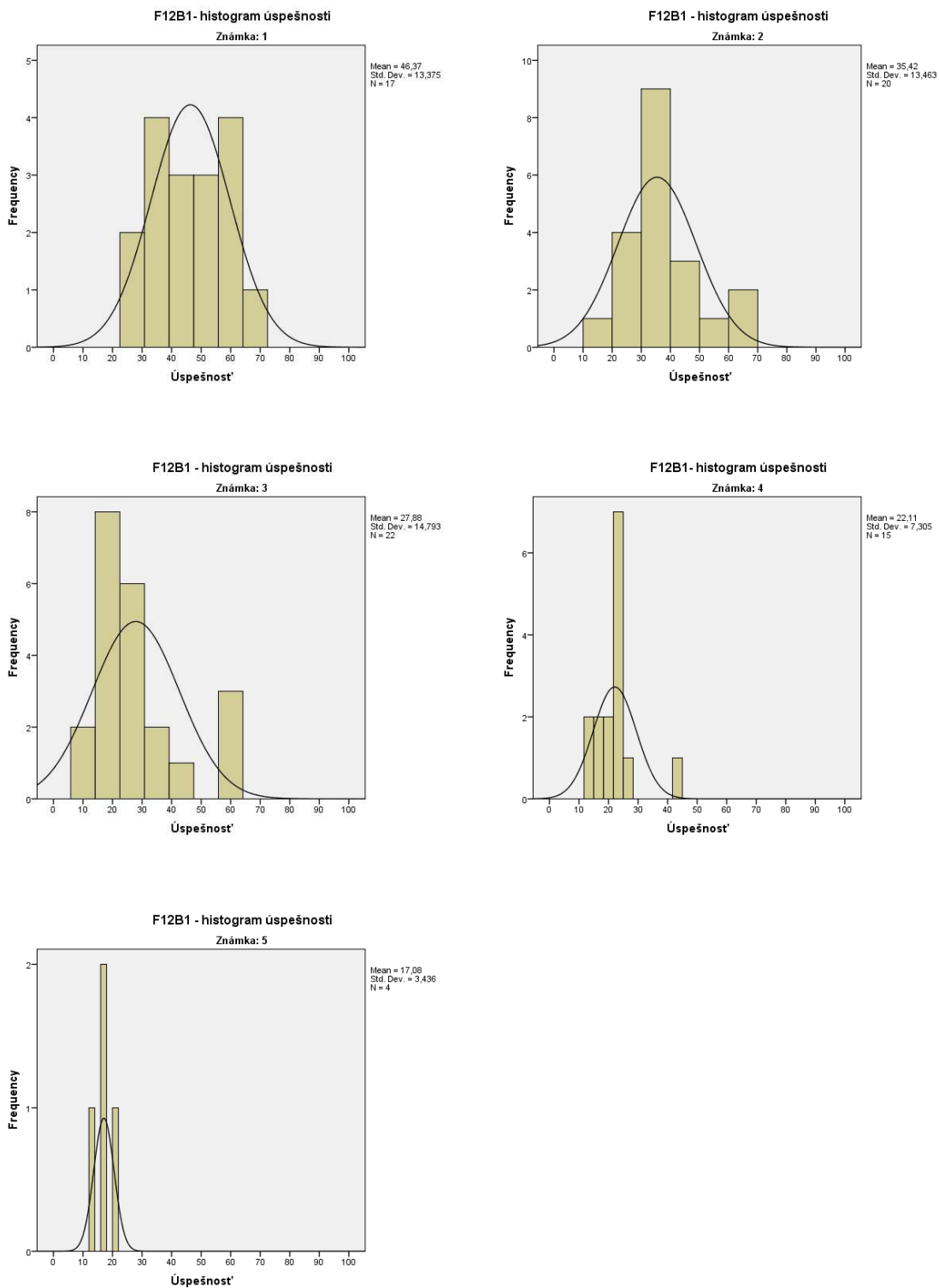
Obr. 8 Úspešnosť podľa polročnej známky

Tab 7 Francúzsky jazyk úroveň B1 2012 – porovnanie priemernej úspešnosti podľa np

Národný priemer 32,2 %

	Známka	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	1	4,375	16	,000	,738
2	2	1,075	19	,296	,239
3	3	-1,364	21	,187	,285
4	4	-5,339	14	,000	,819
5	5	-8,788	3	,003	,981

Vzhľadom na súvzťažnosť známky v školskej klasifikácii z francúzskeho jazyka a úspešnosti v teste FJB1, dá sa povedať, že neúspešní maturanti v testovaní boli prevažne trojkári, štvorkári a päťkári. Ešte presnejšie to môžeme vidieť na nasledujúcom obrázku č. 9:

Obr. 9 Počty žiakov a ich úspešnosti podľa známky

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS z francúzskeho jazyka úroveň B1

Pre daný test určuje špecifikácia uvedená v objednávke nasledovnú kvantifikáciu obťažnosti testových položiek:

5 veľmi ľahkých, 12 ľahkých, 40 stredne obťažných a 3 veľmi obťažné.

Špecifikačná tabuľka, ktorá je obrazom reálneho testu, v porovnaní s objednanou špecifikáciou testu sa líši minimálne, a to v počte stredne obťažných položiek, ktorých je 39 a 1 navyše je medzi veľmi obťažnými.

Avšak štatistické vyhodnotenie testu poukazuje na úplne iné rozloženie miery obťažnosti testových položiek. S extrémne obťažnými sa vôbec nerátalo, no v teste ich bolo zaznamenaných až 11. Zo zvyšných 49 položiek nie je ani jedna veľmi ľahká či ľahká, 43 je stredne obťažných a 6 je veľmi obťažných.

Z extrémne obťažných položiek je 5 v počúvaní s porozumením (z toho dve so 100 % obťažnosťou), 5 v gramatike (z toho jedna so 100 % obťažnosťou), a 1 v čítaní s porozumením (s obťažnosťou 97,4 %). Rozborom extrémne obťažných položiek sa budeme zaoberať podrobnejšie.

Ešte podotýkame, že témy textov sú rozmanité a zodpovedajú príslušným cieľovým požiadavkám

3.1 Počúvanie s porozumením

Položka č. 9 (94,9 % obťažnosti) patrí medzi úlohy s alternatívnou možnosťou odpovede: Pravda – A, Nepravda –B, Nie je v texte - C. V interview herečka Vanesa Paradis hovorí o nakrúcaní jedného filmu a o osude postavy, ktorú stvárňuje.

Tvrdenie « **Son père meurt et Juliette décide de déménager** = jej otec umiera a J. sa rozhodne presťahovať » nie je v texte. Nakoľko ostatné tvrdenia z tejto podčasti žiaci zvládli ako stredne obťažné v rozpätí 43,6 % do 64,1%, nedá sa predpokladať, že by text neporozumeli. Dané tvrdenie obsahuje slová základnej slovnej zásoby a paradoxne nie je ani « chytákom », lebo sa významovo výrazne vymyká z kontextu. Napokon cvičenie typu „informácie o filme“ žiakom nie je neznáme. Pre spomínané okolnosti nedokážeme zdôvodniť extrémnu obťažnosť tejto položky.

Položka č. 16 (92,3% obť.) je súčasťou produktívnych úloh na dopĺňanie do kontextu. Na dopĺňanie ponúkame odvodené slová, jednoduché synonymá alebo slová z pôvodného textu

nahrávky, ale v nanovo sformulovanej vete. V tejto položke išlo o 3. prípad: **idée – idée/inspiration**.

Na ilustráciu porovnáme pôvodný text z ukážky « Cette **idée** a été présentée, puis, adoptée et mise en place par Jack Lang alors ministre de la Culture = túto **myšlienku** predstavil, prijal a do života uviedol J.L., vtedajší minister kultúry » s vetou v resumé « En 1982, Jack Lang, ministre de la Culture de l'époque, a eu l'**idée/inspiration** de rassembler les habitants et les musiciens pour un moment de partage = v 1982 J.L., minister kultúry v tom období, mal **nápad/myšlienku** združiť obyvateľov a hudobníkov pre chvíľu spoločných zážitkov ». Pri skutočnej výkonnosti na úrovni B1 by žiaci nemali mať problémy takéhoto druhu a rozsahu.

V položke č. 17 (100% obť.) sme žiakov testovali z používania bežných synonymických výrazov **un peu partout** – (dans les différents) **lieux/endroits/coins/recoins**.

Nahrávke « C'est l'occasion de s'amuser, les gens se promènent (...) et dansent en écoutant des groupes de musiciens qui se trouvent **un peu partout** dans la ville = to je príležitosť zabaviť sa, ľudia sa prechádzajú (...), počúvajúc skupiny hudobníkov, ktoré sa nachádzajú **takmer všade** v meste » zodpovedá resumé: « Les artistes sont situés dans les différents **lieux/endroits/coins/recoins** de la ville et ils vont faire danser les gens...= umelci sú **na/v** rôznych **miestach/kútoch** v meste a umožňujú ľuďom tancovať... ». Ani tu žiaci neuplatnili vedomosti, ktoré mali ovládať už od 1. ročníka.

V položke č. 18 rovnako ako v č. 16 (92,3 % obť.) sa opakovalo slovo z nahrávky v novom kontexte, a to: **succès – succès/triomphe/plaisir/événement/évènement**. « Cette manifestation populaire connaît un **succès** qui ne s'est jamais démenti (...) = táto ľudová zábava zažíva úspech, ktorý nikdy nebol pochybný. » V resumé príslušná veta znie: « La fête de la Musique devient un **succès/triomphe/plaisir/événement/évènement** immédiat ! = sviatok hudby sa stáva okamžitým **úspechom/triumfom/radosťou/udalosťou**. » Pre žiakov, ktorí maturujú z francúzskeho jazyka na úrovni B1 a sú samostatnými používateľmi jazyka, by uvedený príklad nemal spôsobovať až taký problém.

Položka č. 20 (100% obť.) preverovala schopnosť žiakov odvodiť obyvateľský názov od krajiny « (la) **Chine** ». V 1.variante testu ju nezvládol nik, v 2.variante bola zistená jej obťažnosť 97,4 %. Okrem názvu « **Chinois** » kľúč akceptoval tiež alternatívy « **Asiatiques/Shanghaiens/Chang-haiens** ».

Na ilustráciu uvádzame vetu z nahrávky « Cette année, la ville qui célèbre pour la première fois sa fête de la Musique se trouve en **Chine**, à **Shanghai** précisément = v tomto roku mesto, ktoré oslavuje prvýkrát sviatok hudby, sa nachádza v Číne (presnejšie je to v Šanghaji). » a jej zodpovedajúcu myšlienku z resumé: « Cette année, c'est au tour des

Chinois d'apprécier pour la première fois cette fête, à **Shanghai** = tento rok sú na rade Číňania užívať si tento sviatok po prvýkrát (v Šanghaji). »

3. 2 Gramatika

Cieľom úloh 30 – 40 bolo otestovať produktívne ovládanie gramatickej kompetencie žiakov v oblasti francúzskych slovík. Podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky pod gramatickou kompetenciou rozumieme „ poznanie gramatických prostriedkov daného jazyka a schopnosť tieto prostriedky využívať“ (str.114).

Položkou č. 32 (94,9 % obt.) sme testovali používanie konjunktívu, spojovacieho spôsobu (na rozdiel od indikatívu, oznamovacieho spôsobu) po slovese vyjadrujúcom nevyhnutnosť, potrebu falloir.

Príklad: « Il fallait que **je boive** quelque chose de frais »=musela som vypiť niečo osviežujúce.

Sloveso **boire** = **piť** patrí do základnej slovnej zásoby. Žiaci sa učia toto nepravidelné sloveso na najnižšej komunikačnej úrovni A1, pretože pre bežný život je nepostrádateľné. Samostatný používateľ jazyka by s ním nemal mať žiadne problémy.

V položke č.35 (obt. 97,4 %) mali žiaci správne napísať tvar slovesa **appeler** = **volať**, **nazyvať** v imperfekte (imparfait), pričom mali indíciu, pomoc v slovesnom čase predchádzajúceho slovesa vo vete.

Príklad: « Nous nous ressemblions tellement que les autres nous **appelaient** les sœurs jumelles = tak sme sa podobali, že ostatní nás volali sestry - dvojčičky. » Sloveso **appeler** je vôbec prvé, ktoré sa žiaci učia časovať, pretože sa používa pri predstavovaní osôb (**s'appeler** = **volať sa**) a pri pomenúvaní vo všeobecnosti. Bohužiaľ, aj v slovenčine sú najbežnejšie používané slovesá nepravidelné (byť, jesť, ísť, atď.), takže pravopis, čiže striedanie jednoduchého a dvojitého „l a ll“ pred vyslovovanou, resp. nevyslovovanou osobnou koncovkou si žiaci osvojujú zároveň s časovaním. Extrémna obťažnosť tejto položky svedčí o medzerách v základných vedomostiach žiakov na úrovni B1, pokiaľ ide o fonetiku a pravopis francúzštiny, ktoré priamo ovplyvňujú ich výslovnosť i samotnú ich komunikačnú kompetenciu.

Položka č. 36 (97,4 % obt.) tiež potvrdila slabiny v systéme časovania francúzskych slovík. Tentokrát mali žiaci obrovské problémy s časovaním ďalšieho bežného slovesa **devenir** = **stať sa** v minulom čase zloženom (passé composé), alebo v dávnominulom čase (plus-que-

parfait). Oba slovesné časy sú akceptovateľné, pretože v kontexte sú dve úrovne spomienok, pričom prvá vyjadruje nedávnu minulosť a druhá dávnejšiu minulosť.

Príklad: « Lucette Mosés **est devenue/était devenue** chanteuse ! = L.M. sa stala speváčkou! »

Položka č. 38 (97,4 % obť.) je ďalším dôkazom nezvládnutého časovania francúzskych sloviess. Po indikative v položkách č. 35 a 36 opäť nasledoval konjunktív prítomný (resp. fakultatívny konjunktív minulý pre pokročilejších) po výraze vyjadrujúcom cit. Vyžadovali sme konjunktív od frekventovaného slovesa **prendre** = **brať** a pre dva ponúknuté časy bol rovnaký dôvod ako v položke č. 36.

Príklad: « J'étais heureuse qu'elle **prenne/ait pris** une si belle route dans la vie ! = bola som šťastná, že si vybrala takú peknú životnú dráhu. »

V položke č. 39 (100 % obť.) bolo treba použiť zvrtné sloveso **se lever** = **vstať** v passé composé, pretože išlo o jednorazový dej v nedávnej minulosť. Pritom tomuto slovesu vo vete predchádzalo iné zvrtné sloveso v 3. osobe singuláru, od ktorého si žiaci dedukciou mohli utvoriť 3. osobu plurálu. Rozoberaný prípad (spolu s položkou č. 35) ukazuje, že k nezvládnutému základnému učivu žiakov pristupuje aj ich nedostatočná stratégia učenia francúzštiny.

Príklad: « Quand la représentation s'est terminée, le chef d'orchestre, les chanteurs et le chœur **se sont levés** pour remercier le public = keď sa predstavenie skončilo, dirigent, speváci a zbor povstali, aby sa poďakovali obecenstvu. »

Z desiatich produktívnych úloh zameraných na francúzske slovesá bolo pre testovaný súbor žiakov **5** extrémne obťažných. Pritom išlo o najčastejšie používané slovesá, pre ktoré mali žiaci v priebehu svojho štvorročného stredoškolského štúdia dostatok času na upevnenie v pamäti. Ďalšia polovica sloviess bola podobná : dvakrát modálne sloveso **pouvoir** = **môcť** (v položke č. 31 v passé composé a v položke č. 40 v imparfait, resp. v plus-que-parfait), **revenir** = **vrátiť sa**, **voir** = **vidieť** a **chanter** = **spievať**.

V položke č. 33 (76,9 % obť.) sme očakávali výkyvy pre možnosť doplnenia viacerých slovesných tvarov slovesa **revenir**, ktoré sa nepoužívajú každodenne, ako sú: prechodník (gérondif) **en revenant**, prídavné prídavné (participe présent) **revenant**, prídavné minulé vo funkcii slovesného prídavného mena (adjectif verbal) **revenue** a prídavné minulé zložené (participe passé) **étant revenue**. Paradoxne túto položku žiaci zvládli slušne, na rozdiel od predchádzajúcich s číslom.32, 35, 36, 38 a 39, ktoré boli analyzované vyššie ako extrémne obťažné, hoci sme ich tiež vážili ako stredne obťažné.

3. 3 Čítanie s porozumením

V tohtoročnom teste na úrovni B1 najlepšie dopadlo čítanie s porozumením. Žiaci v ňom dosiahli úspešnosť 38,7 % a iba jedna položka vyšla ako extrémne obťažná.

Samozrejme, táto položka súvisela s poslednými úlohami, ktoré sú najnáročnejšie z hľadiska myšlienkových operácií. Pri produktívnych úlohách na dopĺňanie sa od žiakov vyžaduje totiž aktívne zapájanie lexikálnej, gramatickej a sémantickej kompetencie. Nesmieme tiež zabúdať na prirodzenú únavu žiakov vo finálnej etape testu.

Položku č. 58 sme v špecifikačnej tabuľke hodnotili ako veľmi obťažnú z dvoch dôvodov:

1. Slová **location** (prenájom) – **louer** (prenajať) patria síce do rovnakej slovnej čelade, ale nie sú veľmi podobné.
2. V slovenčine používame namiesto slova prenájom **zapožičanie**, čo mohlo zmiatať žiakov k použitiu tohto kalku vo francúzštine.

Príklad : Vete z ukážky « C'est pourquoi le groupe PSA décide de proposer aussi un système **de location** de ces véhicules = preto skupina PSA sa rozhodla, že ponúkne tiež systém **prenájmu** (zapožičania) týchto vozidiel » zodpovedá myšlienka z resumé « C'est pourquoi pour les **personnes / gens / particuliers / clients** qui ne peuvent pas s'acheter une voiture électrique, PSA propose la possibilité d'en **louer** une = preto pre **osoby/ludí/súkromníkov/klientov**, ktorí si nemôžu zakúpiť elektrické vozidlo, PSA ponúka možnosť jeho **prenájmu** (zapožičania). »

Ďalšie dve položky sa javili žiakom ako veľmi obťažné, a to **č. 55** (89,7 %) a **č. 57** (82,1 %). Uznávame vysokú obťažnosť položky **č. 55** ako oprávnenú, hoci sme ju v špecifikačnej tabuľke kvalifikovali ako stredne obťažnú. Slová, ktoré sme žiadali doplniť, boli síce jednoduché **intérêt / plaisir / amour / goût** a pre pokročilejších tiež **enthousiasme / engouement / enchantement**, ale pôvodná myšlienka v resumé nanovo sformulovaná nebola úplne explicitná.

Príklad : Vete z ukážky « Même si la technologie est bien maîtrisée, les constructeurs ne savent pas si les automobilistes vont **aimer** et adopter ces véhicules plus écologiques = hoci je technológia dobre zvládnutá, konštruktéri nevedia, či si automobilisti **oblúbia** a prijmú tieto ekologickjšie vozidlá » zodpovedá text v resumé « Les groupes automobiles espèrent que le public trouve un réel **intérêt / plaisir / amour / goût / enthousiasme / engouement / enchantement** pour cette nouvelle technologie propre et écologique = automobilové skupiny dúfajú, že publikum nájde ozajstný **záujem** / ozajstnú **radosť** / **lásku** / **chut'** / ozajstné **zalúbenie**, nadšenie pre túto novú čistú a ekologickú technológiu. »

Zdá sa, že pokiaľ ide o čítanie s porozumením, naše odporúčania o potrebe mimoškolského čítania padli v prípade tohto súboru žiakov na úrodnú pôdu. K pozitívnejšiemu výsledku žiakov v tejto časti testu prispel tiež text o elektrických automobiloch, ktorý ich upútal viac ako obyčajne.

4 Vyhodnotenie PFIČ z francúzskeho jazyka úroveň B1

Písomnú formu internej časti maturitnej skúšky (PFIČ MS) hodnotia jednotlivé školy a údaje následne zasielajú do NÚCEMu. V školskom roku 2011/2012 zaslalo 17 škôl výsledky PFIČ od 76 žiakov. Podľa vyhodnotenia týchto výsledkov žiaci dosiahli v PFIČ úspešnosť 52,4%.

V školskom roku 2011/2012 z troch navrhnutých tém bola vylosovaná téma **Moje stredoškolské štúdiá (Vos études secondaires)**. K názvu témy boli pripojené dva body, každý s návodom na postupné rozvinutie dvoch ďalších myšlienkových oblastí.

PFIČ na úrovni B1 obsahuje 160 – 180 slov a hodnotia sa nasledovné kritériá:

- obsah textu: informácie ku všetkým bodom majú byť náležite a jasne vyjadrené,
- členenie a stavba textu: vyžaduje sa dodržanie požadovaného žánru a logické členenie myšlienok do odsekov,
- je potrebné používať správne jazykové štruktúry a pravopis v celom texte,
- slovná zásoba má byť primeraná téme, vhodne použitá a bohatá.

Tieto kritériá sú odstupňované podľa výkonnosti žiakov od maximálnych 5 bodov po nulu.

Úspešnosť v jednotlivých kritériách bola nasledovná:

Úspešnosť v obsahu textu:	57,6 %
Úspešnosť v členení a stavbe textu:	55,8 %
Úspešnosť v gramatike	45,0 %
Úspešnosť v slovnej zásobe:	51,3 %

Celková úspešnosť: 52,4 %

V porovnaní s priemernou úspešnosťou EČ MS **32,2 %** ide o 20 % rozdiel v prospech všeobecnej písomnej interakcie. Samozrejme, pri PFIČ treba okrem všeobecných kritérií brať do úvahy individuálny pohľad hodnotiteľov na jednotlivých školách, v dôsledku čoho príslušné hodnotenie korešponduje viac s ÚFIČ MS ako s EČ MS.

Záver

V školskom roku 2011/2012 celý testovaný súbor z francúzskeho jazyka na úrovni B1 tvorili po prvýkrát výlučne žiaci SOŠ a konzervatórií. Dosiahli priemernú úspešnosť 32,2 %, čím potvrdili výsledok z predchádzajúceho roku, kedy žiaci týchto škôl skončili s celkovým priemerom 31 % oproti priemeru 50 % žiakov gymnázií. Tohtoročný výsledok bol doteraz najhorší v počas realizácie EČ MS z FJ B1 a najhorší aj v porovnaní s ostatnými cudzími jazykmi.

Až 60 % žiakov neprekročilo hranicu úspešnosti 33,3 %, ktorá je podmienkou zvládnutia testu EČ. Títo žiaci evidentne nespĺňajú kritériá vedomostí a komunikačných kompetencií na úrovni B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Dievčatá tvorili väčšinu, ale celkovo boli len o 2,5 % úspešnejšie ako chlapci.

Oproti predpokladom špecifikačnej tabuľky tvorcov sa v teste vyskytlo až **11** extrémne obťažných položiek nad 90,1 % obťažnosti. Počet plánovaných stredne obťažných položiek sa zvýšil zo 40 na **43**, ostatných **6** položiek bolo veľmi obťažných. Žiadna položka nebola pre žiakov veľmi ľahká ani ľahká. Táto skutočnosť svedčí o tom, že praktické zručnosti, schopnosti a celkové komunikačné kompetencie žiakov vo francúzskom jazyku nie sú na úrovni B1.

Pri celkovom porovnávaní oboch variantov testov pre úroveň B1 (kódy č. 9114 a 9213) sme zistili len zanedbateľné rozdiely v úspešnosti žiakov, preto nemá zmysel sa nimi zvlášť zaoberať.

Najslabšou časťou testu pre tohtoročný súbor žiakov bolo **počúvanie s porozumením**. Preto našim prvým odporúčaním pre pedagógov je poskytnúť žiakom viac príležitostí počúvať rôzne autentické nahrávky a pracovať s nimi na ústnom i písomnom reprodukovaní, na zápise kľúčových informácií, na novej formulácii myšlienok. V tejto súvislosti zvlášť upozorňujeme na význam odhadu neznámych slov ešte pred vysvetlením nových lexikálnych jednotiek. Radíme často používať cvičenie « **dites autrement = povedzte to inak** ». Takto získaná zručnosť pripraví žiakov na tvorbu synonymických vyjadrení, ktoré sú nevyhnutné pre lepšie zvládnutie resumé.

V období nebyvalých kontaktov s francúzskym jazykom prostredníctvom elektronických, audiovizuálnych a tlačených médií by nemal byť problém s rozširovaním slovnej zásoby žiakov zaujímavým a motivujúcim spôsobom, napríklad: začleniť do programu hodiny nejakú

zaujímajú otázku ako súčasť vedomostného kvízu alebo tému spoločného záujmu, ku ktorej žiaci zaujmú stanovisko bezprostredne, prípadne pomocou nových technológií.

Žiaci majú problémy s dopĺňaním slov do resumé rovnako pri počúvaní, ako aj pri čítaní s porozumením. Aj keď **čítanie s porozumením** bolo v tomto školskom roku najúspešnejšou časťou testu, zdokonaľovanie lexikálnej kompetencie učiacich sa ostáva trvalou úlohou pri ich príprave na EČ i PFIČ MS. Ide, totiž, o komplexnú činnosť, ktorá zahŕňa rovnako receptívne jazykové schopnosti (počúvanie, čítanie) i produktívne (hovorenie, písanie). Na tomto mieste sa žiada zdôrazniť, že žiaci by sa mali učiť slovnú zásobu vo výrazoch alebo v ustálených spojeniach, nie izolované slová.

V súvislosti s čítaním sa ponúka tiež stále aktuálna otázka **zatraktívnenia samotných východiskových článkov** a hľadania možností vyjadriť kľúčové myšlienky v nich pomocou odvodených slov. Podľa našej mienky sa netreba vyhýbať ani zábavným formám učenia, najmä pri menej prítlačlivých vyučovacích cieľoch a aktivitách, akými sú lexikálne postupy pri tvorení a odvodzovaní slov alebo tiež náročnejšie gramatické javy. Pridávame tiež odporúčanie k aktualizácii mimoučebnicových článkov, aby sa žiakom nezdali aktuálne témy z testov ako odtrhnuté od života.

Vo vyučovaní cudzieho jazyka **gramatika** sa môže javiť ako najnezáživnejšia súčasť učenia. Dopĺňanie gramatických javov do štrukturálnych cvičení býva najčastejšie nudnou mechanickou činnosťou. Zmenu môže priniesť iný nosič gramatických informácií. Ak budú mať žiaci príležitosť robiť **gramatický rozbor na súvislých textoch**, najlepšie na zaujímavých časopiseckých článkoch, zvýši sa ich motivácia pre štúdium gramatiky, pretože sa presvedčia o jej konkrétnom význame. Gramatickým rozborom v kontexte si lepšie uvedomia fungovanie naučených pravidiel v praxi a uvedomelejšie ich budú aplikovať v samostatnom ústnom alebo písomnom prejave, čo je prvoradým cieľom jazykových prostriedkov. Samozrejme, budú tiež zdatnejší v riešení testových neproduktívnych i produktívnych úloh z gramatiky.

Použitá literatúra

1. Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. ŠPÚ: Bratislava 2006
2. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z francúzskeho jazyka, úroveň B1. ŠPÚ: Bratislava 2004
3. Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z francúzskeho jazyka úroveň B1. Externá časť maturitnej skúšky 2012. NÚCEM: Bratislava 2012
4. Fanová, A., Juščáková, Z.: Správa o výsledkoch externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky z francúzskeho jazyka úroveň B1. NÚCEM: Bratislava 2011
5. Špecifikácia testov z cudzích jazykov pre maturitu 2011. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava 2010
6. Maturita 2011, Pokyny a kritériá na hodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky, cudzie jazyky. Interný dokument. NÚCEM: Bratislava január 2011
7. Dolez, C., Pons, S.: Alter ego B1, Hachette Livre: Paris 2006
8. Tagliante, C.: La classe de langue. CLE international: Paris 1994
9. Un Cadre Européen Commun de Références pour les Langues. Conseil de l'Europe: 2000